

Hakukoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Hakukoe muodostuu

1. Tottelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - henkilöetsintään
 - esine-etsintään.

Hakukokeen tarkoitus

Kokeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskyky etsiä ja ilmaista etsintäalueella olevat henkilöt vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Ennen osallistumistaan hakukokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen ainoastaan yhdellä koiralla. Kokeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Tottelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: HK1
- Luokka 2: HK2
- Luokka 3: HK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

Yleismääräyksiä kokeeseen

Henkilöetsinnässä koiralla tulee olla PK-tunnusvaljaat ja kaulain. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Hakurullaa käytettäessä sen tulee olla sellainen, että koira pystyy irrottamaan sen suustaan ilman ohjaajan apua.

Suoritusjärjestys arvotaan ennen maasto-osuuden alkamista. Jos kokeessa käytetään samaa ratapohjaa eri luokille, suoritukset aloitetaan ylemmistä luokista.

Henkilöetsintä alkaa, kun ohjaaja tuomarin luvalla lähettää koiran etsintään. Etsiminen päättyy, kun hakuaika on kulunut umpeen, kaikki etsittävät henkilöt ovat löytyneet tai kun ohjaaja on saavuttanut alueen takarajan. Mikäli koira on ilmaissut henkilön sallitun ajan puitteissa, sen tulee antaa osoittaa tämä, ja näin löydetty henkilö hyväksytään.

Jos koira ei löydä kaikkia maalihenkilöitä, sen työskentelyssä (työskentelyhalukkuus, liikkuminen, ohjattavuus) on aivan ilmeisesti puutteita. Lisäksi siltä jää suorittamatta osa vaaditusta työskentelystä (maalihenkilön ilmaisu) kokonaan, eikä sitä voida siis arvostella sen osalta. Nämä puutteet alentavat myös työskentelyn arvosanaa varsinaisten maalihenkilöpisteiden lisäksi.

Tuomarin on ehdottomasti mentävä ohjaajan mukana jokaiselle ilmaisulle. Tarvittaessa tuomari voi kysyä maalihenkilöiltä tarkemmin koiran käyttäytymisestä piilolla, mutta pääsääntöisesti tuomari voi arvostella vain itse näkemänsä suorituksen.

Etsinnän aikana koiran kytkeminen on kielletty lukuun ottamatta rullailmaisutilanteita. Koiran juottaminen henkilöetsintäalueen keskilinjalla on sallittu, tällöin ohjaaja saa pitää koirasta kiinni. Koiran palkkaaminen on kielletty suorituksen aikana. Suorituksen päätyttyä ohjaaja saa tuomarin luvalla palkata koiran lelulla.

Pillin käyttö ja viheltäminen on sallittu.

Ainoastaan tuomarin nimeämät henkilöt saavat olla henkilöetsintäalueella kokeen aikana.

Ilmaisutavat

Rullalla ilmaiseva koira: Koira ottaa rullan suuhunsa löydettyään maalihenkilön ja palaa rulla suussa suorinta tietä ohjaajansa luo. Ohjaajan kytkettyä koiran ilmaisuliinaan koira palaa suorinta tietä maalihenkilön luo. Ilmaisuliinan pituus on n. 5–10 m (ilmaisuliina voi olla myös rullatalutin). Maalihenkilön luona ohjaaja irrottaa ilmaisuliinan ja ottaa koiran hallintaansa.

Rullalla ilmaisevan koiran ohjaajan tulee pitää ilmaisuliina käteen vyyhdettynä tai taskussa, lukuun ottamatta ilmaisutilanteita.

Haukkumalla ilmaiseva koira: Koira pysyy löytämänsä maalihenkilön luona ja ilmaisee tämän ohjaajalleen haukkumalla niin, että ohjaaja löytää paikalle. Maalihenkilön luona ohjaaja ottaa koiran hallintaansa.

Ilmoittautumisen yhteydessä ohjaaja ilmoittaa tuomarille, mitä ilmaisutapaa koira käyttää. Ilmaisutavan vaihtaminen kesken suoritusta ei ole sallittua. Ilmaisutilanteesta keskilinjalle palaavan ohjaajan on palattava sille kohtaa, mistä hän ilmaisuun lähti. Keskilinjalle palataan tuomarin määräämää reittiä, koira seuraa ohjaajaa. Ohjaaja voi kuitenkin siirtyä keskilinjaa pitkin eteenpäin ennen uutta lähetystä. Löydetty maalihenkilöt palaavat tuomarin kanssa etsintäalueen keskilinjalle ja pysyttelevät suorituksen loppuajan tuomarin välittömässä läheisyydessä, lukuun ottamatta ilmaisutilanteita.

Löydettyjen maalihenkilöiden tulee jättää piilot auki niin, että koira voi tarkastaa piilon. Piilosta tulee ottaa mukaan myös mahdolliset suojavaatteet.

Henkilöetsintäalueen toteutus

Yleistä

Etsintäalueen on oltava peitteinen ja mielellään kumpuileva, niin että se koettelee koiran osaamista, ohjattavuutta ja kestävyyttä. Etsintäalueen rajat on selvästi merkittävä, samoin on merkittävä alueen keskilinja, jolla ohjaaja kulkee ohjatessaan koiran työskentelyä. Keskilinja saa kaartua maaston muodon tai esim. polkupohjan mukaan, mutta poikkeama suorasta linjasta saa olla enintään 45 astetta. Keskilinjalle on laitettava myös merkit, jotka osoittavat kuljetun matkan. Merkit laitetaan 100, 200 ja 300 metrin kohdille.

Kokeen alussa, ennen ensimmäistä koesuoritusta, on etsintäalue tallattava järjestäjän toimesta koiran kanssa.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintäalueen pituus	100 metriä	200 metriä	300 metriä
Etsintäalueen leveys	100 metriä	100 metriä	100 metriä
Etsintäaika alueella	8 minuuttia	13 minuuttia	17 minuuttia
Maalihenkilöt	3 henkilöä, joista 2 osittain peitettyä ja 1 kokonaan peitetty	3 henkilöä, joista 1 osittain peitetty ja 2 kokonaan peitettyä	3 henkilöä, joista 1 osittain peitetty ja 2 kokonaan peitettyä

Hakukokeen maasto-osuuden pisteet (200) jakautuvat seuraavasti:

Luokka 1, 2, 3	Pisteet	Huom!
Maalihenkilöiden löytäminen	90	1 löydetty henkilö = 20 pistettä 2 löydettyä henkilöä = 50 pistettä 3 löydettyä henkilöä = 90 pistettä
Työskentely	50	Arvostellaan kokonaisuutena koiran työskentelyn ajan
Ilmaisut	30	Jokainen ilmaisu arvostellaan erikseen 10 pisteen arvoisena
Esine-etsintä	30	

Maalihenkilöt

Maalihenkilöinä saavat toimia ainoastaan 18 vuotta täyttäneet henkilöt. Ennen kokeen alkua tuomari hyväksyy järjestäjän esittämät maalihenkilöiden paikat. Maalihenkilöt tulee sijoittaa siten, että heitä ei havaita keskilinjalta. Maalihenkilöiden on pysyttävä suoritusten ajan liikkumatta piiloissaan. He saavat tulla pois piilostaan vasta tuomarin luvalla. Koko luokan ajan käytetään samoja piiloja.

Kokonaan peitetyn piilon tulee olla sellainen, että koira ei näe eikä pääse koskettamaan maalihenkilöä (kellari, rakennus, laatikko tms.). Osittain peitetty piilo on sellainen, jossa koira näkee maalihenkilön ja pääsee myös koskettamaan häntä, erityisesti tulee suosia luonnollisia piiloja, kuten puiden alustoja, kivenkoloja jne. Koealueelle ei saa koetta varten siirtää eikä rakentaa valepiiloja. Radalla pysyvästi olevissa ylimääräisissä piiloissa ei saa olla pressuja tai alustoja. Radalla ei saa olla muuallakaan pressuja, vaatekasoja tai vastaavia. Käyttämättömien piilojen tulee olla auki. Maalihenkilöiden on käytettävä normaalia, sääolosuhteiden mukaista vaatetusta.

Arvosteluohje, hakukoe

Yleistä

Kokeen järjestäjä on suunnitellut maalihenkilöiden paikat järjestelmällistä hakutyöskentelyä silmällä pitäen. Kokeen aikana saattaa tulla tilanteita, joissa ohjaaja havaitsee vielä löytymättömän maalihenkilön. Tällaisia tilanteita saattaa syntyä ilmaisuun menemisten yhteydessä, virheilmaisutilanteissa yms. Näissä tilanteissa maalihenkilö otetaan pois piilosta, eikä koira voi saada tästä maalihenkilö- eikä ilmaisupisteitä. Tuomarin tulee huomioida löytymättömien maalihenkilöiden paikat ilmaisutilanteista poistuttaessa niin, että ei jouduttaisi tällaisiin tilanteisiin.

Maalihenkilöiden etsiminen

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan henkilöhaun arvostelussa seuraavien kriteerien perusteella:

- Koira lähtee halukkaasti etsintään, aloittaa ilmaisut nopeasti ja osoittaa viettikestävyyttä suorituksen loppuun asti.
- Koira etsii alueen järjestelmällisesti hyvää vainutyöskentelyä osoittaen.
- Koira (ja ohjaaja) osaa sopeuttaa etsintätekniikan maastokohtaisiin vaatimuksiin.
- Haukkuva koira ilmaisee kuuluvasti ja ilman keskeytyksiä, rullakoira vie näytölle määrätietoisesti, suorinta reittiä.
- Koira noudattaa ohjaajan käskyjä, lähtee ohjaajan osoittamaan suuntaan, tulee viivyttelämättä takaisin ohjaajan kutsusta.
- Koira on ohjaajan hallinnassa niin etsinnän kuin ilmaisutilanteidenkin aikana.

Henkilöetsintäosassa tuomarin tulee erityisesti arvioida koiran työskentelyn tavoitteellisuutta, jonka tulee ilmentää koiran halua tarkastaa koko alue ja löytää etsittävät maalihenkilöt. Koiran tulee työskennellä itsenäisesti, mutta sen on kuitenkin oltava ohjaajan ohjattavissa siten, ettei alueesta jää mitään osia tarkastamatta. Koiran työskentelyyn henkilöetsintäalueella vaikuttavat monet asiat, kuten maaston muoto, tuuliolosuhteet sekä ilman lämpötila ja kosteus. Tuomarin tulee ottaa tällaiset seikat huomioon arvostellessaan suoritusta.

Työskentelyn kokonaisarvostelussa suuri merkitys on myös koiran työskentelykestävyydellä suorituksen loppuun asti.

Etsintätyöskentelyyn lähettäminen

Suoritus aloitetaan tuomarin luvalla keskilinjalta henkilöhakuaalueen etureunasta. Lähtökohta ei saa olla mikään tarkka piste, vaan ohjaajalla täytyy olla jonkin verran pelivaraa lähtökohdan suhteen; tähän vaikuttavat maaston muoto ja kasvillisuuden peitteisyys yms. Ohjaaja ratkaisee, aloittaako hän etsinnän oikealta vai vasemmalta. Koira lähetetään etsintään ohjaajan sivulta, lähettämisasento on vapaa. Ohjaajalla on oikeus olla kyykistyneenä koiran viereen lähettämishetkellä. Ensimmäisen lähetyksen yhteydessä hän voi pitää myös koirasta kiinni osoittaessaan koiralle etsimissuuntaa. Käsimerkin antaminen on sallittu samanaikaisesti käskyn kanssa. Ensimmäistä lähetystä lukuun ottamatta lähettämiskäskyn ja samanaikaisen fyysisen avun antaminen on kuitenkin kielletty. Lähettämiseen valmistelu ei ole riippuvainen ajasta, mutta lähetyksen viivästyessä tuomarin on tarkkailtava, onko kyseessä koiran liiallinen virittäminen tai painostaminen. Etsintäaika alkaa ohjaajan lähetyskäskystä.

Arvosteluperusteita ovat:

- koira lähtee etsintään halukkaasti ja määrätietoisesti
- koira lähtee etsintään ohjaajan osoittamaan suuntaan
- koira on haluton ja epävarma etsintään lähtiessään
- koira poikkeaa selkeästi ohjaajan osoittamasta suunnasta

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyhalukkuus

Henkilöetsinnän päätarkoitus on varsinaisen suorituksen (etsinnän) tekeminen, jossa oleellisinta on hajuaistin käyttö ja hallittu liikkuminen alueella. Koiran tulee lähteä suorittamaan etsintätehtävää varmasti, halukkaasti ja intensiivisesti maasto- ja sääolosuhteisiin sopivalla nopeudella. Koiran tulee etsiä alue risteillen ohjaajan käskyjä noudattaen. Työskentelyssä ei ole tärkeää millaisia pistoja (esim. laatikoita) koira tekee, vaan se, että koko alue tulee tarkastettua.

Koiran työskennellessä haluttomasti seuraa siitä arvosanan alennus. Vakavampi virhe on, jos koiran etsintätyöskentelyssä lisäksi esiintyy epävarmuutta; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira ei nouda ohjaajan ohjausta, vaan jättää osan alueesta kokonaan tarkastamatta esimerkiksi tuuliolosuhteiden vuoksi, seuraa arvosanan alennus. Jos koira ei ole hallittavissa, ei suorita etsintää tai sen työskentelykestävyys loppuu, on suoritus keskeytettävä.

Ohjaaja saa ilmaista olinpaikkansa risteilyä suorittavalle koiralle, kutsua koiran luokseen risteilystä sekä kannustaa sitä hillitysti arvosanan alentumatta. Tuomarin on arvioitava, milloin kyseessä on koiran liiallinen virittäminen tai painostaminen, tai koiran kunnon liiallinen heikentyminen, ja tarvittaessa keskeytettävä suoritus.

Koiran tulee työskennellä ohjaajan rintamasuunnan edellä, ajoittainen ohjaajan takana työskentely ei kuitenkaan alenna arvosanaa. Jos työskentely kuitenkin on takapainotteista, alennetaan arvosanaa. Ohjaajan on ohjattava koira niin, että koko alue tulee tarkastetuksi.

Tilanteissa, joissa löytymätön maalihenkilö on jäänyt rintamasuunnassa liian kauaksi taakse, tuomari voi keskeyttää suorituksen, vaikka etsintäaika olisi vielä jäljellä.

Arvosteluperusteita ovat

- koira työskentelee halukkaasti ja varmasti
- koira tarkastaa koko alueen
- ohjaaja ohjaa koira tarkastamaan koko alueen
- koira noudattaa ohjaajan ohjausta
- koiran täytyisi työskennellä halukkaammin ja varmemmin
- koira suorittaa etsintää haluttomasti ja epävarmasti
- koira ei tarkasta koko aluetta
- koira ei suorita etsintää
- alueesta jää osia tarkastamatta ohjaajan ohjauspuutteiden vuoksi
- koira ei noudata ohjaajan ohjausta kaikilta osin
- koira ei noudata lainkaan ohjaajan ohjausta

Ilmaisut

Maalihenkilön löytäessään koiran on reagoitava häneen ja aloitettava ilmaisutyöskentely heti. Ohjaaja päättää molemmissa ilmaisutavoissa, koska ilmaisu on tapahtunut ja näyttää tuomarille, että on hyväksynyt sen.

Mikäli koira suorittaa ilmaisun eri tapaa käyttäen kuin minkä ohjaaja on ilmoittanut (esimerkiksi rullakoira ilmaisee haukkumalla), ei ohjaaja saa hyväksyä ilmaisua. Mikäli ohjaaja ei saa koira lopettamaan virheellisellä tavalla suoritettua ilmaisua poistumatta keskilinjalta, tai mikäli koira suorittaa toistamiseen ilmaisun virheellisellä tavalla, koiran suoritus keskeytetään.

Ajanotto keskeytetään ilmaisun ajaksi. Tuomari ilmoittaa ajanoton keskeytymisestä, kun ohjaaja poistuu keskilinjalta ilmaisutilanteessa. Tuomari ilmoittaa ajanoton jatkumisesta, kun kaikki toimihenkilöt (tuomari ja maalihenkilö) ovat palanneet keskilinjalle. Ohjaaja ei saa lähettää koira jatkamaan etsintää ennen kuin tuomari on ilmoittanut ajanoton jatkuvan.

On suositeltavaa, että tuomarin lisäksi myös ratamestarilla on ajanottoa varten kello, jonka hän pysäyttää ja käynnistää uudelleen tuomarin ilmoituksen mukaan.

Kello pysäytetään aina, kun ohjaaja hyväksyy koiran tekemän ilmaisun ja poistuu keskilinjalta, myös virheilmaisutilanteissa. Tällöin ajanotto jatkuu siitä, kun tuomari palaa virheilmaisulta keskilinjalle.

Tuomarin tulee ohjeistaa ohjaaja liikkumaan ripeästi, mutta ryntäämättä ja turvallisesti ilmaisutilanteissa. Ilmaisusta takaisin keskilinjalle palatessa tuomarin on huolehdittava siitä, että ohjaaja ei viivyttelä antaakseen koiran levätä. Ajanotto käynnistyy joka tapauksessa uudelleen siitä, kun sekä tuomari että maalihenkilö saapuvat keskilinjalle.

Haukkumalla ilmaiseva koira

Koiran on aloitettava haukkuminen välittömästi löydettyään maalihenkilön. Haukkumisen tulee olla selkeää ja niin jatkuva, että ohjaaja paikallistaa koiransa vaivattomasti. Tuomarin on arvostelussaan huomioitava se, ettei koiralta vaadita täysin tauotonta haukkumista, sillä koiran haukkumiseen vaikuttavat monet seikat, kuten koiran rotu, vallitsevat sääolosuhteet, radan raskaus yms. tekijät. On myös luonnollista, että koira kiinnittää hetkeksi huomionsa ohjaajaan tämän tullessa koiran näkyviin. Jos koiran haukunta ei ole riittävää, alennetaan arvosanaa. Vakavampi virhe on, jos koira pitää haukkumisessa selviä taukoja, niin että ohjaajan on sitä vaikea paikallistaa. Arvosana voi olla tällöin korkeintaan tyydyttävä.

Ohjaaja ei saa edetä maastossa, jos koira ei hauku. Jos koira tulee ilmaisutilanteessa ohjaajaa vastaan, kun ohjaaja ei ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, mutta palaa kuitenkin itsenäisesti maalihenkilön luo, voidaan ilmaisu hyväksyä. Arvosana voi olla korkeintaan puutteellinen. Jos koira ei palaa maalihenkilön luokse, eikä ohjaaja ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, tilanne arvostellaan virheilmaisuna, ja tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa ja koiraa palaamaan keskilinjalle. Jos ohjaaja on kuitenkin jo paikallistanut maalihenkilön, maalihenkilö otetaan pois piilosta eikä ilmaisu hyväksytä. Jos ohjaaja pyrkii painostamaan koiraa palaamaan maalihenkilön luokse, ei ilmaisu voida hyväksyä, ja maalihenkilö otetaan tällaisessa tilanteessa pois piilosta, vaikka koira ei ohjaajan painostuksesta huolimatta palaisikaan maalihenkilön luokse.

Arvosteluperusteita ovat

- ilmaisu on selkeää ja jatkuvaa
- ilmaisu on vähemmän selkeää tai jatkuvaa
- ilmaisussa on selviä taukoja
- koira tulee ohjaajaa vastaan, mutta palaa itsenäisesti
- koira tulee ohjaajaa vastaan eikä palaa ilmaisuun ilman ohjaajan painostusta
- ohjaajan ja koiran käytös maalihenkilön luona

Rullalla ilmaisu

Koiran tulee ottaa rulla suuhunsa välittömästi löydettyään maalihenkilön. Koiran pitää palata heti, rulla suussa, suorinta tietä ohjaajansa luokse. Ohjaajan kytkettyä koiransa ilmaisuliinaan koiran pitää johdattaa hänet käskyllä suorinta tietä löytämänsä maalihenkilön luokse.

Tuomarin on arvostelussaan kuitenkin huomioitava, ettei koiran tarvitse pitää rullaa suussaan siihen asti, kun se on ohjaajan vieressä. Tärkeää on, että koira pitää rullaa riittävän kauan niin, että ohjaaja voi varmasti todeta koiran suorittaneen ilmaisun. Metrimäärien sijasta tuomarin tulee arvioida, kuinka varma koiran ilmaisu on ollut. Jos koira pudottaa rullan niin aikaisin, että ilmaisu ei voida pitää selkeänä, arvosanaa alennetaan. Koira voi pitää ilmaisurullaa suussaan ilmaisuihin mennessä ja pudottaa sen vasta maalihenkilön luona oma-aloitteisesti tai ohjaajan käskystä, arvosanan siitä alentumatta.

Ohjaaja saa käskyttää koiran pudottamaan ilmaisurullan joko avustamatta tai ohjaajan käteen, kuten noutokapulan irrotuksessa.

Jos ohjaaja joutuu ilmaisemaan koiralle olinpaikkansa koiran tuodessa rullaa, seuraa arvosanan alennus. Koiran hidastellessa ohjaajan luokse tuloa arvosanaa alennetaan. Vakavampaa on, jos ohjaaja joutuu kehottamaan koiraa; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä.

Vientivaiheessa koiralta ei vaadita viivasuoraa menoa etsittävän maalihenkilön luokse, vaan tässä on otettava huomioon maaston asettamat esteet etenemiselle yms. seikat. Tuomarin tulee huomioida arvostelussaan myös ohjaajan ja koiran käyttäytyminen sen jälkeen, kun koira on kytketty. Maastopohja sekä kasvillisuuden peitteisyys määrittelevät usein koiran ja ohjaajan välisen etäisyyden. Näistä johtuva ajoittainen ohjaajan ja koiran lyhentynyt välimatka ei alenna arvosanaa.

Vientivaiheessa koiran on osoitettava halukkuutensa mennä maalihenkilön luokse. Koiran tulee edetä määrätietoisesti kohti maalihenkilöä niin, että ilmaisuliina on kireänä, mutta sen ei kuitenkaan tarvitse vetää ohjaajaa. Jos ohjaaja kaatuu näytölle mennessä, tai näyttöliina sotkeutuu siten, ettei koira pysty etenemään, tai liina irtaantuu ohjaajan kädestä, ohjaaja saa antaa koiralle lisäkäskyt koiran pysäyttämiseen ja/tai ilmaisun jatkamiseen. Nämä lisäkäskyt eivät aiheuta arvosanan alenemista.

Jos koira ei sallittujen lisäkäskyjen jälkeenkään jatka vientiä maalihenkilön luokse, eikä ohjaaja ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, tilanne arvostellaan virheilmaisuna, ja tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa ja koira palaamaan keskilinjalle. Jos ohjaaja on kuitenkin jo paikallistanut maalihenkilön, maalihenkilö otetaan pois piilosta eikä ilmaisia hyväksytä. Samoin, jos ohjaaja selvästi painostaa koira lisäkäskyillä tai muutoin, ilmaisia ei hyväksytä.

Jos koira osoittaa epävarmuutta vientivaiheessa, arvosanaa alennetaan. Vakavampaa on, jos koiran vienti muuttuu päämäärättömäksi ja kaartelevaksi; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira vie ohjaajaa selvästi pois päin maalihenkilöstä tai selkeästi ulos alueelta, tilanne arvostellaan virheilmaisuna (jos ohjaaja ei ole paikallistanut maalihenkilöä).

Arvosteluperusteita ovat

- koira tulee ohjaajan luo halukkaasti ja määrätietoisesti rulla suussa
- koira hidastelee tullessaan ohjaajan luo rulla suussa
- ohjaaja joutuu kutsumaan koira sen tuodessa rullan
- koira pitää rullan suussaan niin kauan, että ohjaaja voi varmasti todeta ilmaisen
- koira pudottaa rullan liian aikaisin tullessaan ohjaajan luokse
- koira vie ohjaajan halukkaasti ja määrätietoisesti ja suorinta tietä maalihenkilön luokse
- ohjaaja antaa koiralle lisäkäskyjä ilmaisuun lähdössä tai vientivaiheessa
- koiran vienti on epävarmaa tai se vie ohjaajan maalihenkilön luokse kaartelemalla
- koira eksyy viedessään ohjaajaa maalihenkilön luokse
- ohjaajan ja koiran käytös maalihenkilön luona

Käyttäytyminen ilmaisutilanteissa

Ohjaajan ja tuomarin mennessä ilmaisuun pitää ohjaajan noudattaa nopeuden suhteen tuomarin ohjeita. Koiran ja ohjaajan käyttäytyminen maalihenkilön luona kuuluu arvosteltaviin seikkoihin. Koiran käytös ei missään vaiheessa saa olla aggressiivista. Aggressiivisuus johtaa aina kokeen hylkäämiseen. Koiran maalihenkilöä kohtaan osoittamaa ystävällistä uteliaisuutta ei saa tulkita aggressiivisuudeksi. Tällainen käytös ei saa alentaa arvosanaa, kunhan se ei häiritse ilmaisia eikä ole liiaksi maalihenkilöä häiritsevää. Maalihenkilön häirintä aiheuttaa arvosanan alenemisen. Jos koira häiritsee maalihenkilöä voimakkaasti, sen suoritus voidaan keskeyttää osaamattomuuden vuoksi. Mikäli häirintä aiheuttaa maalihenkilölle vammoja, koiran koesuoritus on hylättävä, vaikka kyseessä ei olisikaan aggressiivisuus.

Ohjaajan tullessa piilolle koiran on osoitettava maalihenkilön paikka tarkasti, muutoin ilmaisia ei voida hyväksyä. Sillä ei ole kuitenkaan merkitystä, ilmaiseeko koira piilon sisäänkäynnin puolelta vai joltain muulta sivulta. Tämän jälkeen ohjaaja ottaa koiran hallintaansa, sivulleen. Rullalla ilmaisevan koiran ilmaisuliina on kytkettävä irti ennen hallintaan ottoa, mikäli maasto-olosuhteet eivät sitä estä. Ohjaaja päättää käskyistä ja tavasta, miten hän ottaa koiran hallintaan ennen maalihenkilön piilosta ottamista. Ohjaaja päättää myös koiran asennosta, kun maalihenkilö otetaan pois piilosta. Tarvittaessa ohjaaja voi siirtää koiran hieman kauemmaksi piilosta, joko kutsumalla koiran sivulleen tai seurauttamalla koiran kauemmas hallintaan oton jälkeen, jotta maalihenkilö pääsee nousemaan pois piilosta. Tässäkään käskyjen määrä ei ole sinällään ratkaiseva tekijä, vaan koiran kokonaisuutena osoittama ohjattavuus.

Maalihenkilö tulee pois piilosta vasta, kun tuomari antaa siihen luvan – sen jälkeen, kun koira on ohjaajansa hallinnassa. Jos koira osoittaa kiinnostusta piilosta pois tulevaa maalihenkilöä kohtaan, se on sallittua, mutta sen täytyy kuitenkin olla hillittyä. Mikäli ohjaajalla on selkeitä vaikeuksia saada koira hallintaansa piilolla, tuomarin tulee huomioida tämä ilmaisu arvosanaa antaessaan.

Piilolta keskilinjalle siirryttäessä koiran tulee seurata vapaana ohjaajan sivulla. Seuraamista ei kuitenkaan arvostella samoilla perusteilla kuin tottelevaisuusosuuden seuraamista. Tärkeintä tässä suorituksessa on se, että koira on hyvin hallinnassa. Mikäli ohjaajalla on vaikeuksia koiran hallinnassa keskilinjalle siirryttäessä, tuomarin tulee huomioida tämä antaessaan työskentelyn arvostelua.

Arvosteluperusteita ovat

- ohjaajan ja koiran käytös on moitteetonta maalihenkilön luona
- koira on hyvin ohjaajan hallinnassa ja ohjattavissa maalihenkilön luona
- ohjaajan ja/tai koiran käytöksessä maalihenkilön luona on huomautettavaa
- koira pyrkii häiritsemään maalihenkilöä
- koira häiritsee maalihenkilöä voimakkaasti
- koira ei ole ohjaajan hallinnassa ja ohjattavissa maalihenkilön luona

Virheilmaisut

Jos koira tekee virheilmaisun, sen työskentelyarvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira tekee virheilmaisun toistamiseen, on suoritus keskeytettävä. Ilmaisutilanteita lukuun ottamatta koiran kulkeminen rulla suussa tai haukkuminen on virheellistä käyttäytymistä, jonka johdosta arvosana alenee, vaikka ohjaaja ei sitä ilmaisuksi hyväksyisikään. Liiallinen rullan suussa pitäminen tai haukkuminen johtaa suorituksen keskeyttämiseen.